

Wetenschappelijk integriteit in het thesistraject

Harry Ganzeboom

BA-thesis studenten

31 maart 2020

WAT IS INTEGRITEIT?

Gedragscode Vereniging van Universiteiten ([VSNU, 2018](#)):

Er zijn vijf principes van integere wetenschapsbeoefening:

- *1. Eerlijkheid*
- *2. Zorgvuldigheid*
- *3. Transparantie*
- *4. Onafhankelijkheid*
- *5. Verantwoordelijkheid*

Eerlijkheid

“Eerlijkheid houdt onder andere in dat men geen ongefundeerde claims doet, dat men over het onderzoeksproces correct rapporteert, dat men data of bronnen niet verzint of vervalst, dat men alternatieve visies en tegenargumenten serieus neemt, dat men open is over onzekerheidsmarges, en dat men resultaten niet gunstiger dan wel ongunstiger voorstelt dan ze zijn.”

Zorgvuldigheid

“Zorgvuldigheid houdt onder andere in dat men wetenschappelijke methoden gebruikt en optimale precisie betracht bij het ontwerp, de uitvoering, verslaglegging en disseminatie van het onderzoek.”

Transparantie

“Transparantie houdt onder andere in dat het voor anderen helder is op welke data men zich heeft gebaseerd, hoe deze zijn verkregen, welke resultaten men heeft bereikt en langs welke weg, en wat de rol van externe belanghebbenden is geweest. Als delen van het onderzoek of van de data niet toegankelijk worden gemaakt, dient de onderzoeker goed gemotiveerd aan te geven waarom dat niet mogelijk is. De wijze van uitvoering en fasering van het onderzoeksproces moet tenminste voor vakgenoten te volgen zijn. Dit betekent in ieder geval dat de argumentatie helder moet zijn en dat de stappen in het onderzoeksproces controleerbaar moeten zijn.”

Onafhankelijkheid

“Onafhankelijkheid houdt onder andere in dat men zich in de keuze van de methode, bij de beoordeling van de data en in de weging van alternatieve verklaringen, maar ook bij het beoordelen van onderzoek of onderzoeksvorstellen van anderen, niet laat leiden door buiten-wetenschappelijke overwegingen (bijvoorbeeld overwegingen van commerciële of politieke aard). Aldus geformuleerd omvat onafhankelijkheid ook onpartijdigheid.

Onafhankelijkheid is in elk geval vereist bij de opzet en uitvoering van en rapportage over het onderzoek; bij de keuze van het onderzoeksobject en van de onderzoeksvraag is onafhankelijkheid niet altijd nodig.”

Verantwoordelijkheid

“Verantwoordelijkheid houdt onder andere in dat men zich rekenschap geeft van het feit dat men als onderzoeker niet in isolement opereert, en daarom binnen de grenzen van het redelijke rekening houdt met de legitieme belangen van bij het onderzoek betrokken personen en dieren, van eventuele opdrachtgevers en financiers, en van de omgeving. Verantwoordelijkheid houdt ook in dat men onderzoek doet dat wetenschappelijk en/of maatschappelijk relevant is.”

Beroepscode Nederlandse Sociologische Vereniging

- [NSV Beroepscode](#) heeft een systematischer opstelling:
 - Regels ten aanzien van wetenschap en vakgenoten
 - Regels ten aanzien van informanten
 - Regels ten aanzien van opdrachtgevers / de socioloog als beleidsvoorbereider.
- De NSV Beroepscode benadrukt(e) dat integriteitsvraagstukken vaak **dilemma's** zijn, waarin je belangen tegen elkaar moet afwegen. Het helpt daarbij collega's te consulteren.

Maar wat betekent het voor het (BA) thesis?

- Literatuurverkenning
- Probleemstelling
- Wetenschappelijke relevantie
- Maatschappelijke relevantie
- Theorie en hypothesen
- Data: nieuw of reeds bestaand
- Data: kwalitatief of kwantitatief
- Analyse: kwalitatief
- Analyse: kwantitatief
- Conclusies en discussie
- Wetenschappelijk schrijven

LITERATUURVERKENNING

<http://www.harryganzeboom.nl/Teaching/Mendeley.pdf>

Literatuurverkenning

- Doel van je literatuurverkenning is om een relevante probleemstelling te ontwikkelen die aansluit bij wat we al weten – of wat er eerder gedaan is. Wetenschap moet **cumulatief** zijn.
- Tijd en mogelijkheden zijn beperkt.
- TIP: Het beste is een bron te vinden die het werk al voor je gedaan heeft: dit kan een leerboek, handboek of recent artikel zijn.
- Maar hierin schuilt een gevaar: ***overschrijven (plagiat) mag niet.***

Plagiaat

- Plagiaat is elke vorm van overschrijven zonder bronvermelding.
- Ook parafraseren (zonder bronvermelding) is plagiaat.
- Ook door te weinig bronvermelding kun je plagiëren.
- Je mag ook jezelf niet plagiëren.
- Beste remedie: maak er een gewoonte van zelf te schrijven ipv andermans teksten te plunderen.

Omgang met de literatuur

- Ga met literatuur minstens zo zorgvuldig om als met gegevens. Gebruik een reference manager (Mendeley, Endnote).
- Verwijs **alleen** naar literatuur die je zelf (volledig) gelezen hebt. Verwijs naar ongelezen literatuur via handboeken, reviews, anderen; noem die handboeken, reviews, anderen in je referenties, niet de oorspronkelijke referenties.
- Geen losse literatuurverwijzingen zonder argumenten (*'name-dropping'*): maak een schema waarin je per bron uitwerkt waarom en in welk opzicht je deze wilt noemen (*'omgekeerde literatuurlijst'*).
- Naar artikelen kun je verwijzen zonder paginaverwijzing (tenzij..), maar vermeld bij boeken zoveel mogelijk de exacte locatie.

Literatuurverkenning – niet zo integer

- Beweren dat er nog weinig voorgaand onderzoek is gedaan.
- Bronnen aanhalen die je bij anderen gezien hebt en niet gelezen hebt.
- Bronnen noemen die je niet begrepen hebt.
- Anderen parafraseren zonder of te weinig bronvermelding.
- Je kunt ook teveel bronnen noemen!

PROBLEEMSTELLING

Probleemstelling en wetenschappelijke relevantie

- Probleemstelling gaat over wat je wilt **weten**.
- Wetenschappelijk onderzoek dient **cumulatief** te zijn:
 - Navolgend op voorgangers (terugblik)
 - Vooruitgang op voorgangers (vooruitblik).
- Leg altijd de wetenschappelijke relevantie van je probleem / onderzoek / resultaat **expliciet** uit:
 - Wat is nieuw en wat is niet nieuw?
 - Wat is je bijdrage? Die kan heel klein zijn (bv. narekenen / correctie van een eerdere analyse)...
 - Benoem je bijdrage in termen van Freeze & Peterson (2017): Reconstructie, Robuusheidsonderzoek, Replicatie, Uitbreiding.
- Wetenschappelijke relevantie hoort in het onderzoeksontwerp, maar ook in de discussie achteraf: en hoe nu verder?

Probleemstelling - formulering

- Het is een goede gewoonte om een probleemstelling heel **expliciet** te formuleren:
 - Maak er een vraag van met een vraagteken: “?”.
 - Maak er een door onderzoek **beantwoorbare vraag** van.
 - Probeer naast een beschrijvingsvraag een verklaringsvraag te stellen: uiteindelijk willen we uitvinden hoe de wereld werkt.
- Goede test: formuleer alvast een conclusie – dan weet je of je vraag beantwoordbaar is.
- Deelprobleemstellingen
 - Vragen naar definities zijn geen goede probleemstellingen
 - Beter werkt: beschrijvende en verklarende probleemstelling
 - Nog beter: **deelprobleemstellingen die een stappenplan voor de analyse inhouden.**
- Het onderscheiden van **doelstelling** en **probleemstelling** leidt doorgaans tot niets.
- Er is veel voor te zeggen om de probleemstelling pas na de literatuurverkenning echt te formuleren; een fraaie vorm is de probleemstelling kort in de inleiding te zetten en uitgewerkt na de literatuurverkenning.

Wetenschappelijke relevantie – niet zo integer

- Niet overdenken, niet expliciet maken. Cumulatie in de wetenschap zit allereerst in de logische opeenvolging van probleemstellingen. De auteur moet de lezer de hand reiken.
- Te groot maken: ook een heel kleine bijdrage is een bijdrage.

Maatschappelijke relevantie

- Maatschappelijke relevantie: wat je met de onderzoeksresultaten **kunt doen / zou kunnen doen**.
- Maatschappelijke relevantie is niet:
 - Het onderzoeken van een maatschappelijk urgentie of actuele misstand.
 - **Onderzoek** wordt pas maatschappelijk relevant als er **kennis** ontbreekt waarmee je wat kunt **doen**.
- Bij maatschappelijke relevantie behoort dus:
 - Een advies, plan of voornemen tot handeling (valorisatie)
 - Een adressant: voor wie werk je (opdrachtgever, stakeholder)
- HG: maar onderzoek **hoeft niet** maatschappelijk relevant te zijn. Alleen maar iets willen weten (nieuwsgierigheid) is een legitieme reden tot onderzoek.
- Maar **als** je een maatschappelijk relevant ('geëngageerd') onderzoek wilt doen, hoort erbij dat je je rekenschap geeft van de relatie tussen een wetenschappelijk onderzoeker en de betrokken maatschappelijke stakeholder.

Stakeholders, opdrachtgevers

- Het is mooi wanneer een andere partij graag kennis wil nemen je onderzoek om er iets mee te doen: *stakeholder*.
- En het is fijn als ze er ook voor willen betalen: opdrachtgever.
- Maar dit levert ook (vaak!) moeilijkheden op en situaties waarin je je rug recht moet houden.
- NSV Beroepscode:
 - Accepteer nooit dat de opdrachtgever zich rechtstreeks met de conclusies van het onderzoek bemoeit.
 - Accepteer niet dat de opdrachtgever zich het recht van publicatie voorbehoudt.

Maatschappelijke motivatie

- Maatschappelijk relevantie **kan en mag een motivatie** voor onderwerpkeuze zijn; het is echter geen argument voor hoe je de probleemstelling zelf formuleert.
- Je moet (en mag!) je normatieve of politieke motivatie echter niet verbergen. Wees eerlijk over je motivatie, desnoods in een voor- of nawoord.
- De probleemstelling van een onderzoek moet gaan over **wat we willen weten omdat we het nog niet weten.**

Probleemstelling en relevantie – niet zo integer

- Onhelderheid: als de probleemstelling niet voldoende het navolgende afdekt.
- Wanneer de probleemstelling al eerder beantwoord is en je het daarover niet hebt.
- In het begin grote wetenschappelijke relevantie claimen en er naderhand niet meer op terug komen.
- Als je de inhoud van de probleemstelling laat sturen door belangen van de opdrachtgever.
- Als je je in dienst stelt van een stakeholder en deze relatie verzwijgt.
- Het moet duidelijk zijn als je je onderwerp hebt gekozen als je daartoe politiek, moreel of vanuit je persoonlijke situatie gemotiveerd bent.

THEORIE EN HYPOTHESEN

Theorie en hypothesen

- Theorie en literatuuroverzicht vallen vaak samen
- Maar het kan nuttig zijn om een onderscheid te maken tussen:
 - **theoretisch-verklarend gezichtspunten** (algemene theorieën als moderniseringstheorie) en gangbare hypothesen
 - een **overzicht van eerdere empirische bevindingen**: wat is eerder onderzocht, hoe (data, onderzoeksdesigns) en met welk resultaat?
- Expliciete hypothesen zijn nuttig, maar kunnen de tekst heel erg ontoegankelijk maken:
 - als het er veel zijn,
 - als ze genummerd zijn en geen naam hebben.
- Goede probleemstellingen zijn eigenlijk **impliciete** hypothesen.
- Een beter idee dan expliciete hypothesen is een **causaal model**, waarin oorzaak, gevolg, achterliggende en tussenliggende variabelen onderscheiden zijn.

Theoretische pluralisme / concurrentie

- **Veel beter** dan één theorie is **twee theorieën**.
- In het beste geval: gezichtspunten / verklaringschema's die tot concurrerende verwachtingen leiden.
- Het beschermt je tegen vooringenomenheid.
- Het doet je beter nadenken over de aansluiting bij de eerdere literatuur.

Theorie en hypothesen – niet zo integer

- Niet aansluiten bij voorgaande literatuur
- Uitgaan van een enkele verklaringsschets – probeer **alternatieve verklaringen** te vinden.
- Niet-falsifieerbare (oninformatieve) uitspraken als hypothesen opvoeren:
 - Definities: “een zwaan is een witte watervogel”;
 - “er bestaan witte zwanen / kabouters”;
 - “het kan vriezen en het kan dooien”.

Bij al deze uitspraken is niet duidelijk wanneer het NIET waar zou zijn. Ze zijn onweerlegbaar (informatieloos), al zijn ze soms wel waar.

DE DATA

Data – nieuw verzamelen?

- Verzamel geen nieuwe data, tenzij het strikt noodzakelijk is:
 - Data verzamelen is een vak apart
 - Het is veel knapper iets nieuws over bestaande data te beweren dan over nieuwe, zelf-verzamelde data.
 - Gebruik van bestaande data maakt wetenschap cumulatief en controleerbaar.
- Gebruik alleen voor anderen toegankelijke data: nieuwe data moeten toegankelijke gemaakt worden.
- Verwijs expliciet naar de data; dat is iets anders verwijzen naar de datadocumentatie of een (andere) analyse van dezelfde data.

Data – nieuw

- Als je wel nieuwe data verzamelt, is de eerste vervolgstap het maken van een datadocumentatie om ze voor anderen (en jezelf) te **ontsluiten**.
- Verder moet je ervoor zorgen dat je data niet verloren gaan (**opslag**) en voor anderen toegankelijk worden (**archiveren**).
- Bij nieuwe data behoort **bescherming van de vertrouwelijkheid** van de onderzochten.

Data – kwalitatief - nieuw

- Bij kwalitatieve designs is het juist wel gebruikelijk om wel nieuwe data te verzamelen.
- Ook hier geldt: verzamel niet nodeloos data; documenteer ze; laat ze niet verloren gaan; stel ze ter beschikking.
- Gebruik een logboek tijdens de dataverzameling; met wie heb je gesproken, wanneer, contactinformatie, waar is het verslag?
- Twee manieren van vastlegging:
 - Transcriptie – werk letterlijk uit wat er gezegd werd (soms: hoe)
 - Thematisch verslag – maak een uitgebreid verslag van een gesprek, maar zonder woordelijke passagesIn beide gevallen is het van groot belang de vastlegging zo snel mogelijk te doen.

Relatie met onderzochten / informanten

- Geef altijd je bestaande contacten met de onderzochten **eerlijk** weer.
- Indien er sprake is van een **stakeholder-relatie**, geef deze uitdrukkelijk aan in je verslag.
- Vermijd onderzoek onder vrienden, familie en bekenden. Ook bij voorkeur niet bij / in je eigen bedrijf.

Contact met de onderzochten

- **Informed consent**

- Uitleggen waar het onderzoek over gaat.
- Wat er met de gegevens gedaan wordt, evt. wat risico's zijn
- Waarom het belangrijk is dat men meedoet
- Geen **anonimiteit** beloven, wel **vertrouwelijkheid**.

- **Vertrouwelijkheid**

- Vertrouwelijkheid betekent dat je expliciet procedures inricht om de identiteit van onderzochten (personen en organisaties) te beschermen.
- Je onderzoeksgegevens losmaken van identificerende gegevens: geen namen, email-adressen, postcode en exacte geboortedata etc. in databestanden / verslagen.
- Geen vermelding van identificeerbare gegevens in analyses
- Ook geen vermelding van bedrijfsnamen!

Anonimiseren

- Zowel kwantitatieve als kwalitatieve data dienen geanonimiseerd opgeslagen te worden (dus: **vòòr de vastlegging in databestanden**).
- Verwijder daarom alle direct identificerende informatie: namen, geboortedatum, contact informatie. Deze informatie kan afzonderlijk worden opgeslagen in een **geheim sleutelbestand** (encryptie met wachtwoord).
- Voor kwalitatieve data kunnen versleutelde initialen of gefingeerde namen nuttig zijn.

Vertrouwelijkheid en controleerbaarheid

- Controleerbaarheid: een andere wetenschapper moet de stappen in het onderzoek kunnen nagaan.
- Vertrouwelijkheid en controleerbaarheid kunnen op gespannen voet met elkaar staan: als je aan je ondervraagden hebt beloofd om hun persoonsgegevens geheim te houden, moet je deze persoonsgegevens ook niet delen met mede-onderzoekers. Je moet in dit dilemma een zorgvuldige afweging maken, wat het zwaarst weegt, en van deze afweging expliciet verslag doen in je onderzoeksverslag.

Onderzoeksgegevens (nieuw): fabricatie

- Fabriceer nooit gegevens:
 - Niet door plakken, knippen en kopiëren van andere gegevens;
 - Niet door zelf vragenlijsten in te vullen;
 - Niet door anderen ('vrienden') dan bedoelde respondenten vragenlijsten te laten invullen;
 - Niet door gegevens te laten verzinnen door MI programma's.
- Wees alert op fabricatie door anderen: medestudenten, interviewers, eerdere onderzoekers.

Onderzoeksgegevens (nieuw): niet zo integer

- Respondenten anonimiteit beloven.
- Niet anonimiseren
- Weg laten raken ('staat nog op een oude computer').
- Niet documenteren.
- Niet archiveren.
- Niet delen met anderen.

KWANTITATIEVE ANALYSE

<http://www.harryganzeboom.nl/Teaching/index.htm>

Analyse - kwantitatief

- Maak je analyse reproduceerbaar – om te beginnen voor jezelf
- Gebruik (helder ontsloten) syntax en **neem deze op als Bijlage in je verslag.**
- Beschrijf je data via een Descriptives:
 - Naam van de variabele
 - Label: betekenis
 - min – max
 - N of valid cases
 - Total N of cases: complete cases (listwise), available cases

Missing values

- Verantwoord hoe je uit het totale databestand tot je effectieve (*'analytical'*) *sample* gekomen bent.
- Indien je imputatietechnieken gebruikt:
 - Hoe en waarom
 - *Multiple imputation* en *bootstrapping*: vermeld je *seed* in het analyseverslag.
- Vermeld bij elke analyse (elke tabel!) de N of Cases.

Tabellen

- Leg al je analysestappen neer in heldere tabellen. Maak evt. onderscheid tussen kerntabellen en achtergrondtabellen (Bijlagen).
- Bezuinig niet op het aantal tabellen voordat je er teveel hebt.
- Tabellen moeten *self-explanatory* zijn:
 - Heldere koppen en voetnoten
 - Vermelding van databron en N.
 - Probeer zo dicht mogelijk bij de databron te blijven, bv. door een aparte beschrijvende tabel te maken over operationalisaties, waarin de variabelennamen uit het bestand staan,

Statistiek

- Gebruik geen technieken die je niet (zelf) begrijpt. ***HG: Gebruik helemaal geen statistiek wanneer je niet de formule van de SD uit je hoofd kent.***
- Leg in de tekst uit wat volgens jou een gebruikte techniek of modellering betekent. **Formules** helpen en zijn ook tekst.
- Zet tabellarische gegevens (zoals getallen) in een tabel, en gebruik woorden in je tekst: tekst en tabellen moet elkaar aanvullen, niet verdubbelen.
- Vermeld ook het gebruikte **statistisch pakket / software** in je verslag.

Inferentiële statistiek

- Zeg geen dingen die je niet (zelf) begrijpt. **HG: Gebruik helemaal geen inferentiële statistiek als je niet kunt uitleggen wat een H0 en wat een alpha- en beta-fout is.**
- Gebruik:
 - Coefficient, SE, P / *
 - Coefficient, t-waarde (deze is handiger bij beta's).
- Vermeld tweezijdige overschrijdingswaarden. Als je eenzijdig toetst of een ander significantieniveau dan 5% gebruikt, dan dit in de voettekst vermelden en toelichten in de tekst.

KWALITATIEVE ANALYSE

Kwalitatieve gegevens - vastleggen

- Gegevens op audio altijd schriftelijk (en gedigitaliseerd) uitwerken:
 - Via *thematische* verslaglegging
 - Via *verbatim* uitwerken van de gegevens (transcriptie).
- Ook (juist!) kwalitatieve gegevens controleerbaar versleutelen en documenteren.
- Ook hier geldt: anderen moeten je gegevens zonder veel moeite kunnen bewerken / gebruiken.
- Data-archieven (DANS) staan in toenemende mate open voor kwalitatief materiaal.

Kwalitatieve analyse - anonimisering

- Tekstuele verslagen waarin gedocumenteerd wordt wie wat gezegd of gedaan heeft en waar dienen **vertrouwelijk** behandeld te worden en kunnen om deze reden het beste **aan de bron geanonimiseerd** worden.
- Verwijder uit de verslagen persoonlijke identificatiegegevens, zoals namen van personen, locaties en organisaties, waarbij je voor je eigen administratie een sleutelbestand aanmaakt, zodat je voor jezelf weet wie persoon 1, locatie A en organisatie XX is. Je kunt hierbij gebruik maken van gefingeerde namen.
- Kwalitatieve data zullen vaak anekdotes en details bevatten die de situatie en betrokkenen heel herkenbaar maken, in het bijzonder ook voor de betrokkenen zelf. Zulke gegevens moeten wel gearchiveerd worden maar alleen op voorwaarden beschikbaar zijn voor andere onderzoekers.

Kwalitatieve analyse - werkbestanden

- De tekstbestanden die het resultaat zijn van je kwalitatieve dataverzameling, zullen voor verslaggeving geanalyseerd moeten worden. Veel onderzoekers maken daarbij gebruik van tekstcodeerprogramma's zoals Atlas-ti, maar anderen werken met rubriceringstechnieken in Word of Excel.
- Het zijn de bewerkingen die je aan je gegevens geeft, voordat je je inhoudelijke conclusies formuleert.
- Als je onderzoek sterk steunt op deze bewerkingen, is het goed om de betreffende werkbestanden ook te archiveren. Behalve de gegevens zelf, laat je dan ook zien welke codeerschema's je hebt gebruikt. Voeg deze bestanden als (evt. elektronische) Bijlage bij je thesis bij.

Kwalitatieve analyse – letterlijke aanhalingen (1)

- In veel kwalitatief onderzoek zie je dat onderzoekers in meerdere of mindere mate gebruik maken van letterlijke aanhalingen van wat de onderzoekspersonen hebben gezegd, of wat tijdens de observaties bij de onderzoeker als interpretatie naar boven kwam.
- Het is een goede gewoonte bij deze aanhalingen te verwijzen naar de exacte locatie in het onderzoeksmateriaal. Vaak wordt hierbij ook nog eens een (gefingeerde) naam en andere kenmerken van de ondervraagde vermeld.
- Deze aanhalingen nemen in kwalitatieve verslagen de plaats in die tabellen hebben in kwantitieve verslagen: ze maken plausibel dat de getrokken conclusies opgaan .

Kwalitatieve analyse – letterlijke aanhalingen (2)

- Aanhalingen van uitspraken van ondervraagden brengen evenwel bijzondere risico's met zich mee bij de bescherming van de vertrouwelijkheid.
- Juist als zo'n aanhaling een interessant voorbeeld, detail of anekdote bevat, maakt het de betrokkenen onmiddellijk herkenbaar, in ieder geval voor betrokkenen zelf. Dat is een directe inbreuk op de beloofde vertrouwelijkheid ("U wordt niet herkenbaar in beeld gebracht").
- De risico's worden nog versterkt wanneer je de aanhalingen voorziet van persoonlijke details van de betrokkene (bv. leeftijd en een gefingeerde naam waaruit wel etniciteit en geslacht blijkt).
Overweeg bij deze stijl van argumenteren daarom het volgende:

Kwalitatieve analyse – letterlijke aanhalingen (3)

- Is het voor mijn argumentatie nodig dat ik een onderzoekspersoon letterlijk aanhaal? Wat voegt het precies toe aan die argumentatie? En is het wel nuttig om persoonsgegevens, al dan niet gefingeerd, aan de uitspraak toe te voegen?
- Bevat de aanhaling details die mogelijk direct herkenbaar zijn voor de betrokkenen en die mogelijk gevoelige kwesties betreffen? Denk bv. aan kinderen die uitspraken doen over hun ouders. Een goede toets is misschien: wat zou betrokkene ervan vinden wanneer het citaat op een dag in de pers verschijnt?

Kwalitatieve analyse - verantwoording

- Geef een grondige weergave van stappen die je hebt ondernomen om van gegevens naar conclusies te komen (dit is veel minder standaard dan bij kwantitatieve analyses, je moet er meer over vertellen).
- Triangulatie: gebruik van verschillende methoden: bronnen, onderzoekers, theorieën en methoden;
- Thick description: gedetailleerde beschrijving van sociale contexten, gebeurtenissen en personen.
- Overweeg stappen om subjectieve bias te vermijden:
 - Analyses door meerdere beoordelaars / codeurs / analysten laten doen.
 - Analyse op helft van je gegevens te doen ('visvijver'), daarna meer 'toetsend' in de andere helft opnieuw te doen.

Verhoging betrouwbaarheid kwalitatief onderzoek

- Langdurig verblijf en voortdurende observatie (vertrouwen winnen van participanten, leren kennen van cultuur, checks op verdraaiingen door onderzoeker en participanten);
- Triangulatie;
- *Peer debriefing*: iemand anders speelt advocaat van de duivel;
- Speciale aandacht voor negatieve gevallen
- Reflexieve aantekeningen maken (logboek): ook over de onderzoekers positie, bias.

CONCLUSIES EN DISCUSSIE

Conclusies

- Maak er een gewoonte van om de probleemstelling expliciet te beantwoorden. **Herneem de probleemstelling** en vervolg met: “**Het antwoord** op deze probleemstelling luidt als volgt...”
- Wees helder en inhoudelijk. NIET: “hypothese 1 kwam niet uit, maar hypothese 2 wel”.
- Een opsomming is hier vaak op zijn plek: het kan niet helder genoeg zijn.

Nogmaals: wetenschappelijk relevantie

- Leg daarna nog eens de wetenschappelijke relevantie van je onderzoek uit: **wat weten we nu dat we eerder niet wisten?**

Discussie

- Geef de **beperkingen** van het uitgevoerde onderzoek aan.
- Vertel eerlijk over wat er is **misgegaan**. Wat had er beter gekund?
- Reik daarna de volgende onderzoeker de hand: wat zijn mogelijke **vervolgstappen**? Wat zou de volgende probleemstelling moeten zijn?

Het beleidsplan / aanbevelingen

- Als je in het begin een claim op **maatschappelijke relevantie** hebt gemaakt, is het nu tijd om die in te lossen.
- Doe dan voorstellen over wat er moet gebeuren (beleid).
- Doe het bescheiden.

WETENSCHAPPELIJK SCHRIJVEN

http://www.harryganzeboom.nl/Teaching/Wetenschappelijk_schrijven.pdf

Wetenschappelijk schrijven

- Er bestaan twee standaard manieren van wetenschappelijk schrijven:
 - Vragen stellen en die beantwoorden
 - Je argumenten ordenen via nummering (ten eerste, ten tweede, ...)
 - (en hun combinatie)
- Powerpoint is een goede manier om dit voor te bereiden.
- Wetenschappelijke teksten mogen best een beetje saai zijn, en moeten vòòr alles **transparant** zijn.
- **Een wetenschappelijke tekst is het tegendeel van een *detective*:** vanaf de eerste pagina moet je het gevoel hebben dat je weet hoe het afloopt.

SEXI schrijven

- SEXI: *State, Explain, Illustrate*.
 - Zet de hoofdzaak (van een alinea) in het begin: *Statement*.
 - Leg daarna uit waarom het zo is: *Explain*.
 - Een weidt daarna uit met voorbeelden of verwijzingen: *Illustrate*
- Hetzelfde geldt eigenlijk voor het hele paper, of voor een presentatie: vertel eerst de hoofdzaak (soms is dat: de conclusie), en vertel daarna waarom het zo is en hoe je er gekomen bent.

Peers / collega's

- Wetenschappelijk onderzoek is een **sociaal proces** – het gaat erom door anderen gelezen te worden en hen te overtuigen.
- Laat je teksten door anderen lezen en bekritisieren. Presenteer herhaaldelijk.
- Gaat vooraf aan (*double*) **blind review**.
- Anonimiseer je stukken als bij een echte *blind review*: apart voorblad, neutrale verwijzingen naar eigen werk.
- Geef eerlijk commentaar en kritiek:
http://www.harryganzeboom.nl/Teaching/Kritiek_geven_en_krijgen.pdf
- Gij zult niet stelen!

Ghostwriting

- Niet iedereen is goed in schrijven. Er is de verleiding om hulp van anderen in te roepen:
 - Andere studenten
 - Familieleden, vrienden
 - Begeleiders
 - Professionele editors
 - Scriptiebureaus.
- Zoals bij plagiaat is de lijn tussen wat wel en niet mag, hardun. Geef altijd expliciet weer wie je op welke manier geholpen heeft.
- Zorg dat je zelf de **eerste auteur van je eigen stuk** blijft. Laat hulp niet meer dan hulp zijn.

Bijlagen

- Bespaar niet op Bijlagen – bij wetenschappelijke tijdschriften worden deze in toenemende mate online beschikbaar gemaakt.
- Bijlagen kunnen extra tabellen zijn, maar ook methodologische verantwoordingen die je hoofdtekst ontoegankelijk zouden maken (bv. verslag van een codeerprocedure of een schaalconstructie).
- Ontsluit bijlagen met goede koppen en een afzonderlijke inhoudsopgave.

Reflectieverslag en Nawoord

- Een thesis is ook een geschikte plek voor reflectie.
- Hou verslag bij van je voortgangsproces (logboek) en voeg het toe aan je thesis.
- Voeg ook een overdenking van je onderzoeksproces toe. Het is een nuttig en graag gelezen nawoord. Ook neutraal geformuleerde dankzeggingen aan en betrokkenheden van anderen kunnen daarin geplaatst worden.

Voorwoord

- Het laatst geschreven onderdeel van je thesis is doorgaans het Voorwoord.
- Schrijf pas een Voorwoord als de thesis helemaal af is.
- Het Voorwoord is het meest (vaak: enig) gelezen onderdeel van je thesis. Wees daarom extra voorzichtig met wat je zegt en hoe je het zegt. Een thesis blijft eeuwig bewaard.
- Persoonlijke blijken van waardering horen thuis in de privésfeer. Zet ze niet voor de eeuwigheid op papier.
- Hou het zo neutraal mogelijk – zeg geen dingen waarvan je ooit (en dat kan heel veel later zijn) spijt zou kunnen krijgen.
- Ook bij een Voorwoord is het een goed idee om het eerst aan een ander te laten lezen en te toetsen wat wel en wat niet aan papier kan worden toevertrouwd.